

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องการเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุตินั้นครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญดังต่อไปนี้ คือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่ได้จากการเรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ
2. เพื่อเปรียบเทียบของความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า

ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้ได้กำหนดไว้ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2525 โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 ห้องเรียน รวม 80 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยดังนี้ คือ

1. แผนการล่อนเพื่อล่อนความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา และความกตัญญูต่เวที่ ได้ผ่านการตรวจและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้

2. ลี้อการล่อน เพื่อใช้ในการประกอบการล่อนในกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้ใช้นิทาน 5 เรื่อง คือ หมาซึ่งจอกกับสิงโต สีสหาย มดกับจ๊กสัน ไก่บ้านกับไก่ป่า นกกระสากตัญญู นิทานเล่านี้ ได้จากงานวิจัยของ อรทัย สันทริชานูพงษ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการเล่าด้วยรูปภาพบนแผ่นป้ายล้าสี ส่วนลี้อการล่อนเพื่อใช้ประกอบการล่อนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทลุ่มมุติ ผู้วิจัยได้ล้าร่างลถานการลุ่มมุติ 5 เรื่อง ได้ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒินอกจากนี้ ในการล่อนด้วยกิจกรรมทั้งล่อง มีลี้อการล่อนอื่นประกอบอีก เช่น รูปภาพและกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการล่อน

3. แบบลอบเพื่อวัดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อเพื่อพ่อแม่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลาและความกตัญญูต่เวที่ที่ผู้วิจัยล้าร่างขึ้นได้ผ่านการตรวจและแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยได้นำแบบลอบไปทดลองใช้จำนวน 5 ฉบับ ๆ ละ 10 ข้อ ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า

แบบลอบเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต มีความยากจาก 0.41 ถึง 0.64 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38 ถึง 0.79 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.84

แบบลอบเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ มีความยากจาก 0.51 ถึง 0.67 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.59 ถึง 0.81 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.91

แบบสอบถามเรื่องความขยันหมั่นเพียร มีความยากจาก 0.33 ถึง 0.60 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.46 ถึง 0.80 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.76

แบบสอบถามเรื่องความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา มีความยากจาก 0.39 ถึง 0.63 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.57 ถึง 0.78 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.80

แบบสอบถามเรื่องความกตัญญูกตเวที มีความยากจาก 0.38 ถึง 0.55 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.51 ถึง 0.78 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง 0.80

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บและรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการควบคุมการสอบด้วยตนเอง โดยการนำแบบสอบถามวัดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียน 288 คน เพื่อคัดเลือกห้องเรียนที่มีค่ามัธยฐานคะแนนและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน 2 ห้องเรียน และได้บันทึกคะแนนของ 2 ห้องเรียนที่คัดเลือกไว้เพื่อเป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วย จากนั้นจึงเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีการสับสลากให้ห้องหนึ่งเรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน อีกห้องเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ เมื่อทำการทดลองก่อนแล้วก็นำแบบสอบถามชุดเดิมมาทำการทดสอบหลังเรียน (Post test) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

1. ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนสอบและหลังสอบของห้องที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน
2. ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนสอบ และหลังสอบของห้องที่เรียนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ
3. ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างคะแนนสอบหลังสอบของทั้งสองห้อง คือ ห้องที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน และห้องที่เรียนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลวิจัย ผู้วิจัยจะได้แยกกล่าวสรุปดังนี้ คือ

1. ก่อนทำการสอน นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05
2. การเรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานและกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติ ทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
3. คะแนนความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานและกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

จึงสรุปได้ว่า ก่อนทำการทดลองสอน ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน และหลังจากการทดลองสอนแล้ว ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สามที่เรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมุติดังที่กล่าวไว้ใน การสรุปผลการวิจัยนั้น เป็นไปตามเหตุผล ดังนี้

1. ก่อนทำการสอนนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรนั้น ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีความซื่อสัตย์ และอ่อนโยนเป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันจากคะแนนการทาบแบบสอบถามวัดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมซึ่งผู้วิจัยได้ทำขึ้น
2. การเรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานทำให้นักเรียนมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ .05 เนื่องจากเหตุผลดังนี้ คือ

2.1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีเล่านิทานด้วยรูปภาพบนแผ่นป้ายล้าส ซึ่ง เป็นสื่อกลาง ในการเชื่อมโยงนามธรรมไปสู่รูปธรรมได้ ทำให้เด็กสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทันที ดังที่ ประหยัด สิริวารพงศ์ (2520 : 36) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า "สื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่ยากลำบาก เพราะทำสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็น รูปธรรม"

ดังนั้น การเล่านิทานโดยใช้สื่อประกอบจึง เป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็ก เกิดการเรียนรู้จนถึงความคิดรวบยอดได้

2.2 ผู้วิจัยได้ทดลองสอนด้วยกิจกรรมการเล่านิทานกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรด้วยวิธีการเล่านิทาน ดังนั้นย่อมก่อให้เกิดการเรียนรู้และได้รับการฝึกฝนทักษะในการฟังจากการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่สอง ตาม หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 มาแล้ว (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 2 - 47) และนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาชั้น การเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จะอาศัยการฟังเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ สมิท (Smith. 1973 : 64) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า "เด็กตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่หก เรียนรู้โดยตรงทันทีจากการฟังได้ดีกว่าการอ่าน เพราะเด็กในระดับ ชั้นต้น ๆ นี้ยังไม่มีทักษะในการอ่าน"

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอาร์มส์ตรอง (Armstrong อ้างจาก Encyclopedia of Education Research 1960 : 373) ว่าเด็กที่อายุ ตั้งแต่ 10 ขวบลงมา นั้นจะ เรียนรู้ศัพท์ที่ได้จากการฟังมากกว่าการอ่าน

ดังนั้นผลการวิจัยหลังจากการทดลองของกลุ่มที่ เรียนรู้ด้วยกิจกรรม การเล่านิทาน จึงได้คะแนนสูงประการหนึ่งจึง เกิดการที่นักเรียนมีความพร้อมและมีพัฒนาการ ทางทักษะการฟัง

3. การเรียนด้วยกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติทำให้เด็กเรียนมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมสูงชันอย่างมีนัยสำคัญ .05 เนื่องจากเหตุผล ดังนี้ คือ

3.1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการให้นักเรียนเป็นผู้แสดงบทบาทการแสดงของนักเรียน จึงเป็นการสร้างประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับการจัดลำดับขั้นการ เกิดการเรียนรู้ของ เอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale 1954 : 42 - 45) ที่ได้จัดลำดับขั้น

การเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ที่ดีเกิดจากประสบการณ์ตรง ดังนั้น การแสดงบทบาทสมมติซึ่งเป็น การเรียนรู้ที่จำลองมาจากประสบการณ์ตรงจึงสามารถทำให้มักเรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ ต่เช่นกัน

3.2 การเรียนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมุตินั้น นักเรียนได้มีโอกาสร่วมบทบาท ในการแสดงและได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจนทำให้มักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และ วิเคราะห์ได้จนเกิดความคิดรวบยอดตั้งที่ศึกษา แยมมณี (อัตสำเนา : 6) ได้กล่าวถึงข้อดี ของการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติว่า การแสดงบทบาทสมมุติเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความ เข้าใจในสิ่งที่เรียนได้อย่างลึกซึ้ง

4. หลังทำการสอนมักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้ เนื่องมาจากเห็นเหตุผลดังนี้ คือ

4.1 ขั้นตอนการสอนด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน และกิจกรรมการแสดง บทบาทสมมุติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนั้น จะมีกระบวนการ สอนและขั้นตอนของการสอนความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมเหมือนกันต่างก็เพียงขึ้นนำเท่านั้น ดังนั้น นักเรียนทั้งสองกลุ่มจึงมีโอกาสได้รับประสบการณ์เท่า ๆ กัน จึงเกิดการเรียนรู้และ ความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมได้ไม่แตกต่างกัน

4.2 นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่สาม ที่มีระดับอายุระหว่าง 8 - 10 ปี เป็นวัยที่พัฒนาการทางสติปัญญาได้ถึงขั้น สูงสุด (Formal Operation) ซึ่งสามารถจะพัฒนาการทางด้านจริยธรรมได้สูงสุดเช่นกัน ดังที่ เปียเจท์ นักจิตวิทยาได้ศึกษาและค้นคว้าทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมได้กล่าวว่า "เด็กจะพัฒนาการทางสติปัญญาได้ถึงขั้นสูงสุด (Formal Operation) เมื่ออายุ 8 - 10 ปี ฉะนั้นพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กจะบรรลุขั้นสูงสุดได้เมื่ออายุ 8 - 10 ปี เช่นกัน (เปียเจท์ อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน 2524 : 27)

ดังนั้น นักเรียนที่เป็นตัวอย่างประจำทั้งสองกลุ่มจึงมีวัยใกล้เคียงกัน จึงสามารถเกิดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมได้เท่า ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในระหว่างการทำทดลองผู้วิจัยได้สังเกตและได้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม สำหรับครูผู้สอน หรือผู้ที่สนใจที่จะทำการวิจัยในลักษณะนี้ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ให้ทำแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดหนึ่งสำหรับการทดสอบก่อนเรียน เพื่อใช้ลุ่มตัวอย่างให้ได้นักเรียนที่มีความคิดรวบยอดเชิงจรรยาธรรมใกล้เคียงกัน ส่วนอีกชุดหนึ่งไว้สำหรับทดสอบ หลังเรียน โดยที่แบบสอบถามก่อนและหลังเรียนจะเป็นข้อสอบที่มีจุดประสงค์ในการวัดเหมือนกัน แต่เปลี่ยนคำถามเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะจากประสบการณ์ของผู้วิจัยขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลว่าคำตอบที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนนั้นนักเรียนจำลักษณะข้อสอบได้ถึงแม้ว่าจะจำเนื้อหาของข้อสอบไม่ได้ และไม่ทราบข้อเฉลยที่ถูกต้องก็ตาม แต่เป็นการให้โอกาสแก่เด็กในการทำข้อสอบด้วยความไม่รอบคอบ เพราะความรีบร้อนและเชื่อมั่นว่าตนทำได้
2. เมื่อนำแบบสอบถามทั้ง 5 เรื่อง คือ เรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา และความกตัญญูทดแทนเวทียุติ ไปทดลองหาคุณภาพของข้อสอบแล้ว ให้คัดเลือกข้อที่มีคุณภาพของแต่ละเรื่อง ๆ มารวมกันให้ได้จำนวน 50 ข้อ แล้วนำมาจัดเรียงข้อใหม่ให้เป็นแบบสอบถามเพียงฉบับเดียว ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสอบที่ยากขึ้นอีก และสามารถวัดความคิดรวบยอดเชิงจรรยาธรรมได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพราะในขณะที่ผู้วิจัยให้ตัวอย่างประจำการทำแบบสอบถาม ผู้วิจัยพบว่า เมื่อนักเรียนทำแบบสอบถามหลังเรียนแต่ละชุดไปได้ครั้งหนึ่งแล้วก็สามารถเดาได้ว่าแบบสอบถามชุดนั้น ๆ ต้องการวัดความคิดรวบยอดเชิงจรรยาธรรมในเรื่องอะไร นักเรียนจะไม่ค่อยตั้งใจฟังผู้วิจัยอ่านเนื้อหาทางด้านซ้ายมือของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้พยายามเสนอวิธีแก้ไขสำหรับผู้สนใจจะทำวิจัยต่อไป เพื่อให้ได้ผลวิจัยสมบูรณ์มากกว่านี้
3. ครูผู้สอนควรได้จัดทำแผนการสอนเพื่อสอนความคิดรวบยอดเชิงจรรยาธรรมในลักษณะเดียวกับผู้วิจัย เพราะนักเรียนมีความสนใจในการเรียนและสามารถเกิดความคิดรวบยอดได้ตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการสอน แต่อย่างไรก็ตามการนำแผนการสอนที่ใช้ในการทดลองเหล่านี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเตรียม

สถานที่ที่จะสอน เพราะในแผนการสอนที่ผู้วิจัยทำการทดลองนั้น ได้กำหนดให้สภาพห้องเรียน เป็นห้องโล่งเพื่อสะดวกในการจัดกิจกรรม อีกประการหนึ่ง จากการศึกษาได้สัมภาษณ์ครู ผู้สอนซึ่งได้มีสิ่งสังเกตการสอนอยู่ด้วย ครูได้แสดงความคิดเห็นว่า หากว่าแผนการสอนเหล่านี้ ไปใช้ ครูผู้สอนควรจะศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องกระบวนการสอน เพื่อให้นักเรียน เกิดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมตรงจุดมุ่งหมาย ตลอดจนครูผู้สอนจะต้องมีความอดทนและ ยืนในการเตรียมสื่อการเรียนด้วย

4. ครูผู้สอนควรได้จัดทำแบบสอบถามวัดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมที่ใช้รูป ภาพประกอบ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงจากนามธรรมไปสู่รูปธรรม เพราะจากผลการ วิจัยของ ปราณี วิษุระวานิชย์ (2525 : 106) ในการวิจัยเรื่อง "การสอนศีลธรรมใน โรงเรียนอาชีวศึกษาสูง" พบว่าครูสอนศีลธรรมส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยจึง สร้างแบบสอบถามโดยใช้ภาพการ์ตูนเป็นสื่อกลางเพื่อให้เข้าใจในเรื่องนามธรรม ผู้วิจัยพบว่า ขณะทำการทดลองนักเรียนมีความสนุกเพลิดเพลินในการทำงานแบบสอบถาม และสามารถเข้าใจได้ รวดเร็วสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประสงค์ สุระสิทธิ์ (2515 : 36 - 39) ที่ได้ศึกษา เปรียบเทียบการอ่านหนังสือบทเรียนที่ผูกเรื่องเป็นการ์ตูน กับการอ่านหนังสือบทเรียนธรรมดา และหนังสือบทเรียนที่ใช้ภาพการ์ตูนประกอบ ปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่อ่านหนังสือบทเรียนการ์ ตุนเรื่อง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงกว่านักเรียนอีกสองกลุ่ม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ มาสุปรีดี (2522 : 31) ที่ศึกษาเรื่องการสอนด้วยหนังสือการ์ตูนกับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอน โดยใช้หนังสือการ์ตูนมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าการนำการ์ตูน มาประกอบในการสร้างแบบสอบถามจะสามารถทำให้นักเรียนสนใจได้มากกว่าแบบสอบถามปกติ

5. จากความรู้ที่เสนอไว้ในบทที่ 2 ของการวิจัยนี้ วิธีการเล่านิทาน ครู ต้องพยายามใช้ภาษาง่าย ๆ และใช้คำพูดที่เป็นของตนเองให้เหมือนกับเรากำลังคุยกัน พยายามให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่านิทาน ครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปฝึกทักษะการเล่านิทาน จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการสอนได้ผลตรงวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

6. จากการสอนตามแผนการสอนเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความ กตัญญูตเวทีกนั้น เด็กสามารถเกิดความคิดรวบยอดได้รวดเร็วใช้เวลาในการสอนน้อย ซึ่ง

ล่อคล้องกับทฤษฎีการพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ในเรื่องการใช้เหตุผลทางจริยธรรมว่า เด็กวัย 7 - 10 ปี มีเหตุผลอยู่ในขั้นที่ 2 คือ หลักการแสวงหารางวัล รู้จักการแลกเปลี่ยนแบบเด็ก ๆ เขาทำอะไรให้กับฉัน ฉันก็ทำตอบ การแสดงคุณธรรมเรื่องความเชื่อเพื่อพ่อแม่ และความมกตัญญูตเวทีกีก็เป็นการแสดงพฤติกรรมของการตอบแทนซึ่งกันและกัน

7. หลังจากทำน้กเรียนแต่ละกลุ่มได้เรียนด้วยกิจกรรมที่นำไปทดลองแล้ว เด็กจะแสดงความรู้สึกที่ค้นคิดเชิงจริยธรรมไปในทางที่ดี ซึ่งได้จากแบบบันทึกการกระทำคุณธรรมต่าง ๆ ของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายให้นักเรียนทำตามขั้นตอนของแผนการล่อนตั้งนั้น ครูผู้ล่อนควรให้นักเรียนได้บันทึกพฤติกรรมของตนเองไว้หลังจากนักเรียนได้กระทำคุณธรรมนั้นแล้ว ตลอดจนควรควรให้คำชมเชยแก่เด็กเพื่อเป็นการกระตุ้น รัใจให้เด็กเกิดที่ค้นคิดเชิงจริยธรรมต่อไปในทางที่ดีและเหมาะสม

8. หลังจากการล่อนแล้วผู้วิจัยได้นำผลงานของการอภิปรายกลุ่ม เช่น ข้อความคิดเห็นของน้กเรียนที่ได้บันทึกจากการตกลง ของกลุ่ม ลุ่มบันทึกการกระทำด้านคุณธรรมของน้กเรียนแต่ละคน แผนภูมิสำรวจพฤติกรรมด้านจริยธรรมของน้กเรียน ซึ่งได้ระบุไว้ในแผนการล่อนนำไปจัดไว้ที่ป้ายนิเทศภายในห้องเรียน สังเกตไดว่าน้กเรียนสนใจติดตามอ่านและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอีกหลังจากเรียนบทเรียนจบไปแล้ว ตลอดจนมีผลต่อการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจนำความคิดเห็นเหล่านั้นไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตั้งนั้นโรงเรียนควรได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและน้กเรียนร่วมกันจัดสัปดาห์ในการส่งเสริมจริยธรรม โดยนำความคิดเห็นของน้กเรียน บันทึกการกระทำของน้กเรียนที่ได้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตลอดจนแผนภาพข้อความคำขวัญชักจูงโน้มน้าวให้ประพฤติและปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมที่ศังามเหล่านั้นไปจัดในงานสัปดาห์ส่งเสริมจริยธรรม

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้ทำการศึกษาการล่อนความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมเรื่องอื่น ๆ ที่ได้กำหนดไว้ในแผนการล่อนจริยธรรมของชั้นประถมศึกษาปีที่สาม เพื่อหาผลของความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม

2. ควรวิจัยเพื่อเปรียบเทียบระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมที่ต่างกัน เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กที่มีความคิดรวบยอดในแต่ละระดับจะมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับใด ซึ่ง Bull (1972 : 6) ได้ให้ความเห็นว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมาจากความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรม

3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ของความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมตามแนวคิดของ Bull (1972 : 6) ที่เสนอว่า ถ้าหากนักเรียนมีความคิดรวบยอดที่สมบูรณ์ พร้อมตามเวลาและประสบการณ์แล้ว ก็จะส่งผลถึงการแสดงพฤติกรรมทางด้านจริยธรรม

4. ควรศึกษาความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่สาม ที่มีสังคมประภคิตต่างกัน เพื่อดูความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่มาจากสังคมนั้น ๆ ว่า เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร